

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica Contra Horvm Temporvm Hæreses

In Qvibvs Quatuor Euangeliorum illi textus explicantur, quibus vel hæretici hodie (maximè Caluinus & Beza) ad sua dogmata propugnanda vti solent, vel ad hæreticorum dogmata impugnanda Catholici vti possunt

Antidotorum Evangelicorum D. Thomæ Stapletoni, S. Theol. Doctoris, & in Academica Louaniensi S. Script. Professoris Regij, Pars Altera - In Sacrosanctum Euangelium secundùm Ioannem

Stapleton, Thomas

Lvgdvni, 1595

5. Quia sine me nihil potestis facere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39480

5. *Quia sine me nihil potestis facere.*

- A**ntegressam exhortationem suam ut maneat in ipso Discipuli sui, hoc fortissimo argumento confirmat Christus. *Quum enim ad eam rem multis hic argumentis utatur Christus; ut ab utilitate, Qui manet in me, hic ferit fructum multum; à pœnis eos consequentibus qui in eo non manent, Si quis in me non manserit, mittetur foras, & arefiet, & colligent eum, & in ignem mittent, & ardet; rursum à beneficiis quæ manentes in eo consequuntur. Si manserit in me, & verba mea in vobis manserint, quodcumque volueritis petetis, & fiet vobis; deinde à Dei glorificatione, quam illi qui manent in Christo procurant, In hoc glorificatus est Pater meus, ut fructum plurimum asseratis, sup. manendo in me, ut prius dixerat; ac postmodò à dilectione & charitate qua eos prosequitur, quasi per eam illos obtestando, Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos, manete in dilectione unum ad hanc rem argumentum à rei necessitate proponit Christus. Antea dixerat. Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso nisi manserit in vite, sic nec vos nisi in me manseritis. Nunc idem planius & plenius repetit. Quia sine me nihil potestis facere, id est, nullum planè fructum utilitatis, siue magnum, siue parvum, nihil quod ad vitam æternam conferat, facere aut conferre potestis, sine me, siue meo adiutorio, siue mea virtute, gratia, auxilio, nisi in me manseritis, nisi mihi per fidem adhereatis, quia vitalis gratie succus non nisi à me promanat, idque in palmices mihi insertos, in solos credentes in nomen meum, mihi que vitos incorporatos. Hæc est Christi verborum vis, hæc sententia.*

Gratia
Dei necessitas.

Quid nunc in hunc locum Calvinus? *Clausula* (inquit) *est & applicatio totius parabola, quam diu extra Christum sumus, nihil boni fructus & Deo grati proferre, quia ad bene agendum minimè sumus idonei. Vera est hæc sententia ex Christi verbis collecta, si de illo bono fructu loquamur, quod ad vitam æternam & veram pietatem spectat, de quo hic Christus loqui dubitari non potest. De eo enim loquitur fructu, quem ille solus facit qui in Christo manet, & per quem in Christo manemus, denique per quem Deus glorificatur in nobis. Hanc (inquit) sententiam Papiste non extenuant modò, sed evadunt imò prorsus eludunt. Grauis accusatio, quæ an grauius & solide probet advertamus. Etsi enim (inquit) verborum sensus*

principium omnium affectionum naturalium & spiritualium, & piarum quibus in Deum tendimus. Sed ut ad fidem capendam, & ad ea quae fidei sunt credenda, dono fidei purificatur intellectus; sic ad affectiones piarum ac spirituales a voluntate eliciendas dono amoris divini accenditur & corroboratur voluntas; novaeque vires, novam facultatem (quam a se & ex se nunquam habere potuit) a Christo accipit, sine quo nihil in hoc genere boni facere potest. His viribus adiuta voluntas humana divinae gratiae liberè cooperatur. Haec vera & integra est Catholicorum sententia. Agnoscimus habere nos aliquid ex nobis, id est, ex natura intellectus ac voluntatis nostrae, qua gratiae Christi cooperemur, a deo que aliquam naturalem facultatem ad cooperandum gratiae quam bruta & fera non habent, quae ut causa partialis valeat ad bonum operari. Hinc tamen non sequitur posse nos aliquid sine Christo facere: quia haec naturalis facultas sine Christo verè nihil facit, nihil operatur. Nihil, inquam, quod ad salutem valet. Christo tamen cooperatur. Sine lumine non possumus videre quicquam. Habemus tamen naturalem facultatem ad cooperandum lumini opus visionis. Confundit alvinus operari & cooperari, quasi ad cooperandum vires non haberemus, quia ad operandum non habemus: aut quasi gratiam Christi operantem negaremus, quia cooperantem statuimus. Nos verò operantem Dei gratiam multiplicem ponimus, quatenus sua gratia praevincit, excitat, & vires naturales in opera trahit, quatenus sui Spiritus communicatione renouat, sua misericordia peccata remittit, atque iustificat: quatenus iustificatos dirigit, corroborat, flectit, & inclinat ad bonam perseverantiam. His omnibus modis operatur Deus in nobis, ut nos illi cooperemur.

Habet homo ex se quo cooperetur, non quo operetur.

Operari & cooperari confundit Calvinus.

Mendacium Calvini.

Nunc quae in Calvino sequuntur, videamus. *Verum tam clara Christi verba eludere, non ita promptum est.* Non Christi verba Catholicorum doctrina eludit, sed Catholicorum doctrinam Calvinus absque causa taxavit. Tale (inquit) est *Peccatorum commentum*: Nos sine Christo nihil posse: ab eo tamen adiuvari habere aliquid ex nobis praeter eius gratiam. Christus vero contra pronuntiat: Nos nihil posse ex nobis. *Palmes* (inquit) non ferunt fructum à semetipso. Ergo non tantum cooperantur, sed gratis auxilium hic commendat, sed nos penitus prius virtute, nisi quam suppeditat ipse nobis. Ergo haec partialis. *Sine me, sic resolvi debet, non nisi ex me.* Vera est haec tota rebaturum Christi explicatio, loquendo de virtute, efficacia, &

cultare, aut viribus quibus homo aliquem bonum fructum, qui ad vitam æternam conferat, operari & facere potest. Sed falsa est hæc tota criminatio, quæ dicit sententiam nostram hanc esse, *Habere nos aliquid ex nobis à Christo adiutis præter eius gratiam.* Falsa, inquam, est, si per illud *aliquid ex nobis,* aliquam facultatem & vim operandi & faciendi intelligat, nullam enim sævè vim operandi opus pietatis habet homo sine Christo, sed habet vim cooperandi cum Christo. Verè enim divinæ gratiæ cooperamur, & gratia Christi, sine qua nihil possumus, adiuvat, ut possimus (non sola sine nobis totum facit) quia est in nobis præter gratiam Christi naturalis facultas intellectus & voluntatis, quæ cum virtute, facultate, & efficacia gratiæ Christi in opere bono concurrat. Hanc si negat Calvinus, humanam naturam, quæ sola à brutis animalibus differt, pariter tollit.

Eodem modo hunc locum in Institutione sua ad doctrinam Catholicam reprehensionem contortit, *Nisi obstaret* (inquit) *recordia, satis luculentum testimonium gratiis suis reddidit Christus, ne malignè suppresserentur.* Ego sum, inquit, vitis, vos palmitas, Pater meus agricola est. Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso nisi manserit in vite, sic nec vos nisi in me manseritis, quia sine me nihil potestis facere. Si non aliter per nos fructificamus quàm reuulsus à terra palmes & humore privatus germinat, non est amplius querendum qua sit natura ad bonum aptitudo. Nec ambigua est ista conclusio: Sine me nihil potestis facere. Non dicit nos esse infirmiores quàm qui nobis sufficiamus, sed nos ad nihilum redigendo, omnem vel exigua facultatula opinionem excludit. Iterum de facultate & virtutibus ad bene agendum sic disputat, quæsi sine gratia Christi aliquod pietatis opus ipsa operarentur. At qui cum S. Augustino & aliis Patribus contra Pelagianos docet Ecclesia Catholica nihil prorsus boni, nec parvum, nec magnum, nec facere, nec perficere, quod quidem Deo ad meritum gratum sit, hominem sine Christi gratia posse.

Nam quod ex his verbis nullum prorsus bonum, seu morale, seu naturale, sine Christi gratia facere hominem possit Calvinus colligit, absurdus est quæ ut vlla refutatione eget. Claram est, ut nuper diximus, Christum hoc loco de illo bono opere loqui, qui sit fructus palmitis manentis in Christo, per quem manemus in Christo, & per quem glorificatur in nobis Deus. Quod ut luce meridiana clarius appareat, attende verborum Christi connexionem *Ego sum vitis, vos pal-*

Institut.
lib. 2. c. 3.
num. 9.

Bonum morale sine Christi gratia fieri potest.

mites. *Qui manet in me, & ego in eo*, id est, qui per fidem & charitatem mihi unitus est, & cui ego spiritum meam gratiam communico atque infundo (sic enim manet in nobis Christus) *hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis facere.* Attende hanc clausulam à Christo inferri, ut probet eos solos, qui in ipso manent, fructum multum facere. Nam *sine me*, id est, nisi in me manent, & ego in eis, nihil possunt facere. Quid nihil, nisi nullum fructum? Et quem fructum, nisi fructum gratiæ, nisi fructum Spiritus Sancti salientem in vitam æternam? Non ergo impediunt hæc Christi verba quominus queratur quæ sit natura nostra ad bonum aptitudo, ut hinc ait Calvinus, ad bonum, inquam, morale vel naturale in rationali creatura, quod ex his verbis penitus à Christo remoueri, in suis ad hunc locum commentariis docet, affirmans, ex his verbis sequi, *omnis boni hominis vacuum esse naturam.*

Sed ut ad priorem disputationem redeamus, facultatem ad bonum spirituale opere exequendum per hæc Christi verba penitus tolli, nisi Christo prius homo inseratur, atque in eo maneat, non negant, sed libero ore profitentur Catholici, ab Augustino, immo ab Ecclesia Catholica sic edocti, quæ contra Pelagium definiuit, *habere nos ad non peccandum, id est ad vincendum ex omni parte peccatum, ut iuxta Apostolum peccatum nobis non dominetur, liberum arbitrium non forte & firmum, ut ille dicebat, sed inualidum & infirmum, quod Christi gratia sanatur, nouis illis viribus atque adeo efficacibus benigne concessis.* Absque nouis istis gratiæ viribus nonnullis (ut vult Calvinus) sed *infirmas & inualidas* (ut loquitur Augustinus) id est, insufficientes vires adfert homo vetus, vel si Christo inseratur, vel ut illi in situ fructum ferat, quia adfert voluntatem infirmam ac debilem & peccato ægram, quæ hæc gratiæ viribus roborata ac sanata propria sua actione Deo cooperatur, & quidem sine Christo nihil facit, sed cum Christo plurimum facit, quia (ut hinc dicit Christus) *multum fructum adfert.*

Scripturam
mutilat
Calvinus.

Non placet hæc explicatio Calvino, qui propterea Christi verba ad longum recitans, hæc verba in medio posita, immo proximè præcedentia penitus refecauit *Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me, &c.* Quare hinc in modum in sua Institutione loco citato adhuc prosequitur. *Si in Christo insiti fructificamus instar vitis, quæ tum à terra humore, tum à rore cælesti, tum à solis fometo vegetationis ducit*

energiam, nihil in bono opere restare nobis video si Deo illibatum seruamus quod suum est. Existimat Calvinus sic nos esse palmites in vite, vt ad fructum ferendum nihil ipsi cooperemur, sed Deus totum in nobis operetur, quasi etiam palmes fructificans à seipso ex parte non fructificet, quum verè viuat, & vitam in se habeat, tamen aliunde acceptam: vt à vite, à terræ humore, à rore cœlesti, à solis fomento, à quibus omnibus vitalem succum accipit. Sed non aduertit similitudinem palmitis in vite, tenere quidem in gratiæ influxu quem à Christo fideles hauriunt, sicuti succum à vite palmites trahunt; sed non tenere in ipso ligno palmitis, vt cor humanum insensatum sit; sicut illud est. Alioqui Christus ipse sic quoque vera vitis erit, id est, similis veræ viti, quia gratiæ succum in palmites suos deriuat naturaliter, & per modum naturæ, sicut vitis facit. Cæterum sicut Christus ita est vitis vera, vt non per modum naturæ sed libera voluntate suas gratias palmitibus suis impertiat, quia *Spiritus ubi vult spirat,* & *cui vult miseretur,* & per electionem gratuitam omnia sua communicat; sic omnino credentes in Christum, & bene operantes per gratiam Christi, ita sunt palmites iuncti Christo, & fructificantes in illo; vt non per modum naturæ operentur merè passiuè se habentes, nihilque quàm gratiæ influxum recipientes, sed propria actione Dei gratia vtantur, libertateque arbitrij influxus cum diuinæ gratiæ influxu in omnibus bonis operibus concurrat, & cooperetur. Sic ergo sine Christo nihil facere possumus, vt cum ipso faciamus, adeoque multum fructum afferamus, faciamus, inquam, ipsi opere nostro. Ita in bono opere multum restat nobis, quia nos sumus qui facimus, & faciendo meremur; dicente paulò post Christo, *Si præcepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea:* quæ verba quantum valeant, in sequentibus aperiam. Deo quoque *illibatum seruamus quod suum est,* quia vim ac facultatem bene operandi, in hoc bonorum operum genere, gratiæ diuinæ & nouis viribus ab ea datis tribuimus. Sic & Deus totum facit, quia tales faciendi vites subministrat, vt sine eo nihil faciamus; & homo totum facit, quia viribus istis à Deo concessis naturali sua voluntate per gratiæ vites iam facta ac roborata cooperatur. Ita Christi hanc sententiam nec extenuat, nec enervat, nec eludit Catholicorum doctrina, sed Christi mentem ac doctrinam penitus inuertit, enervat, atque eludit Calvinus.

Palmiti in vite quo sensu comparatur fidelis.

Ioan. 3.
Rom. 9.